

центр якості надання освітніх послуг і дистанційного навчання (<http://www.d-learn.ru.if.ua/>). Основною метою діяльності Центру є впровадження у навчальний і науково-дослідний процес університету інформаційно-комунікаційних технологій, насамперед дистанційного навчання. У систему дистанційного навчання завантажено навчально-методичні матеріали до всіх навчальних курсів, які студенти вивчають на певному етапі навчання (лекції, практичні завдання, ресурси, словники, тести тощо). Відтак студенти очної і заочної форми навчання мають доступ до всіх матеріалів, необхідних для вивчення навчальних дисциплін, а також змогу пройти тестування задля виявлення рівня оволодіння знаннями з певного курсу. Це в свою чергу дає можливості для проведення інноваційних форм занять, зокрема лекцій, адже вивільняється час, який викладач витрачав на повідомлення інформації, на «живе» діалогове спілкування із здобувачами вищої освіти, а також практичних (лабораторних, семінарських) занять, коли стає більш можливим проведення веб-квестів, ділових і рольових ігор, дискусій, дебатів, групових тренінгів тощо.

Отже, впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладів вищої освіти дозволяє здійснити оновлення змісту, форм і методів навчання відповідно до сучасних потреб суспільства. Відтак ефективність застосування дистанційного навчання значною мірою залежить від науково-методичного і матеріально-технічного забезпечення закладу вищої освіти, рівня підготовки викладачів та готовності здобувачів до реалізації даної форми навчання.

Список використаних джерел

1. Адамова І., Головачук Т. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми. Витоки педагогічної майстерності. 2012. Вип. 10. С. 3-6.
2. Ліщинська Л.Б. Використання інноваційних і традиційних технологій навчання у ВНЗ в умовах інформатизації освіти. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського вебінару / відп. ред. Л.Б.Ліщинська. Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 56-60.
3. Рафальська О.О. Технологія змішаного навчання як інновація дистанційної освіти. Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво. 2013. Вип. 11. С. 128-133.

ДИДАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Коханко Оксана Григорівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкового навчання,
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова,
o.g.kohanko@gmail.com

Дистанційною формою навчання вже сьогодні нікого не здивуєш. Вона активно впроваджується на усіх освітніх рівнях. Саме така форма навчання забезпечує реалізацію права на доступність освіти кожній людині, що передбачено Законом про освіту. Особливо активно дистанційне навчання впроваджується у системі вищої освіти і педагогічні ЗВО не виключення. Врегулювання прав та обов'язків тих, хто навчається дистанційно і тих, хто викладає дистанційні курси відбувається згідно Положення про дистанційну освіту та Концепції розвитку

дистанційної освіти в Україні. Звісно, як і будь-який освітній процес, дистанційне навчання має свої плюси і мінуси. У педагогічних вишах полеміка щодо якості підготовки майбутніх учителів засобами дистанційного навчання обговорюється досить актуально, адже вчитель має володіти широким колом компетентностей та професійних функцій. Питання в тому чи може дистанційне навчання забезпечити відповідні умови. Маючи досвід у викладанні педагогічних дисциплін, зокрема курсу «Дидактика», дистанційно студентам спеціальності «Початкова освіта», вважаємо за доцільне поділитися своїми висновками.

Дистанційний курс з «Дидактики» обов'язково має бути структурований та зрозумілий тим, хто буде з ним працювати. Зокрема, має містити передмову або звернення до студентів, де чітко зазначено мету і завдання курсу, знання, вміння та здатності, якими оволодіє він. Досить важливою складовою – є методичні рекомендації щодо роботи з дистанційним курсом, де вказана логіка вивчення студентом змісту курсу, терміни здачі практичних, самостійних робіт та індивідуальних проєктів, форми контролю і оцінювання досягнень.

Курс має обов'язково включати робочу навчальну програму, лекційний матеріал та посилання на список літературних джерел. Корисною є така форма співпраці викладача і студентів даної форми навчання як лекційно-консультативні заняття через ІКТ. Студент має можливість поставити запитання викладачу і отримати на них вичерпну відповідь, а викладач має можливість слідкувати за траєкторією руху студента, вчасно виправляти неправильні чи хибні знання слухача і т. д.

Досить серйозного підходу з боку викладача потребує планування завдань для практичних, лабораторних занять та самостійної роботи студента, оскільки курс «Дидактика» передбачає не тільки теоретичне ознайомлення майбутніх учителів з дидактичними особливостями побудови навчального процесу в початковій школі, а й формування професійних здатностей (зокрема, здатність здійснювати календарно-тематичне планування змісту початкової освіти; складати плани-конспекти уроків; реалізувати основні функції навчання та ставити цілі; використовувати різні типи навчання та ефективні технології навчання і т.д.). Саме тому малоефективними будуть тільки репродуктивні завдання на відтворення засвоєних теоретичних питань з дидактики та тестові завдання. Більш корисними будуть практично-орієнтовані дидактичні завдання на формулювання дидактичної мети уроку та його цільових завдань; на конструювання різних моделей методів навчання згідно заданого змісту початкової школи; планування різних типів уроків та проєктування дидактичних конспектів уроків з різних навчальних дисциплін початкової школи [1].

Наприклад, завдання виду «До заданої теми уроку сформулюйте мету, цільові завдання та кінцевий результат. При формулюванні мети врахуйте те, що дана тема вивчалась учнями вже декілька уроків, а на цьому уроці узагальнюється та систематизується вивчене» формує вміння дидактично правильно формулювати мету і завдання уроку, прогрозувати освітні результати. А завдання виду «Знайдіть у підручнику для початкової школи приклади теоретичного, емпіричного та практичного компонентів змісту навчального матеріалу, выпишіть їх та

сформулюйте до них цільові завдання та проміжні результати» формує вміння визначити цілі навчання узгоджено зі змістом навчального матеріалу та освітніми результатами. Вміння конструювати методи навчання формується завданнями виду: «Побудуйте репродуктивну індуктивну бесіду з учнями за заданим змістом навчального матеріалу» або «Обіграйте заданий зміст навчального матеріалу уроку різними методами: пояснювально-ілюстративне індуктивне пояснення; репродуктивна дедуктивна бесіда; пояснювально-ілюстративна традиційна розповідь». Уміння планувати структуру уроку певного типу та визначити цільові завдання на кожному його етапі формується через завдання виду: «Користуючись програмою та підручником для початкової школи (наприклад, підручник «Природознавство», 3 клас), оберіть тему уроку за типом: засвоєння нових знань. У відповідності до теми і заданого типу уроку сформулюйте його мету та кінцевий результат. Визначте структурні етапи даного уроку і сформулюйте на кожному необхідну кількість цільових завдань та проміжні результати (для цього опрацюйте зміст уроку в підручнику)» [1; 2].

Корисними будуть також завдання на аналіз документів, що розкривають зміст сучасної початкової освіти, наприклад Державного стандарту загальної середньої початкової освіти, Концепції «Нова українська школа», навчальних програм та підручників.

Саме така дидактична підготовка стане основою для засвоєння методичних дисциплін і сформує у студентів дистанційної форми навчання не тільки дидактичні знання, а й базові вміння та здатності.

У кінці вивчення курсу «Дидактика» студентам доречно запропонувати узагальнюючу практичну роботу (індивідуальний проект) – проектування уроку у дидактичній матриці [2], що є навчальним полем для систематизації знань студентів про процес навчання як цілісну систему, у якій інтегровано працюють усі її складники: мета і зміст освіти, методи і форми навчальної діяльності, контроль і результати діяльності та формування умінь планувати, організовувати дидактично правильно процес навчання молодших школярів.

Екзамен з «Дидактика» має мати таку структуру, щоб перевірялися і дидактичні знання майбутніх учителів, і дидактичні вміння. Саме тому у структуру екзаменаційного білета варто включати питання як теоретичного характеру, так і практичного. Наприклад, побудувати дидактичну клітинку уроку за заданим методом навчання або за заданим змістом навчального матеріалу.

Отже, дидактична підготовка студентів педагогічних спеціальностей дистанційної форми навчання буде ефективною якщо дистанційні курси з педагогіки будуть практично-орієнтовані на професію, чітко структуровані та доступні кожному здобувачеві освіти.

Список використаних джерел

1. Бондар В. І., Коханко О. Г. Дидактика: теорія і технологія її вивчення. Навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2012. 145 с.
2. Бондар В. І., Коханко О. Г. Проектування уроку як оптимальної системи (Матрично-модульний підхід). Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Початкова освіта». Київ : ТОВ «Поліграфічний центр «Фоліант». 2008. 54 с.